

Nr 80.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1937 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående lag om obligatorisk tjurkontroll.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 129 av herr *Ekströmer* och herr *Svensson, Martin*, samt II: 277 av herr *Nolin m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville efter närmare utredning förelägga riksdagen förslag till lag om obligatorisk tjurkontroll i huvudsak enligt de grunder, som i motionerna angivits.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttrande över motionerna från lantbruksstyrelsen, som bifogat utlåtanden från samtliga förvaltningsutskott hos hushållningssällskapen med undantag av Gävleborgs läns ävensom från avelsföreningarna för svensk röd och vit boskap, för svensk låglandsboskap, för röd kullig svensk lantras samt för fjällras.

Frågan om tjurkontroll i form av tjurbesiktning har tidigare varit föremål för statsmakternas övervägande.

I skrivelse den 29 september 1920 hemställde sålunda hushållningssällskapens ombud, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning beträffande möjligheterna för genomförande av tjurbesiktningstvång. I ärendet avgav lantbruksstyrelsen utlåtande den 23 februari 1922, därvid fogats ett av styrelsen utarbetat förslag till lag om tjurbesiktningstvång; och hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga samma förslag. Framställningen föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I proposition (nr 188) till 1930 års riksdag förelade sedermera Kungl. Maj:t riksdagen ett förslag till lag om tjurbesiktningstvång, vilket i huvudsak anslöt sig till omförmälda av lantbruksstyrelsen upprättade lagförslag. Jordbruksutskottet (utlåtande nr 69) biträdde förslaget och hemställde hos riksdagen om bifall till detsamma. Första kammaren biföll utskottets hemställan, under det att andra kammaren avslög propositionen (riksdagens skrivelse nr 275).

De nu föreliggande *motionerna* utmynna i en hemställan om utredning och förslag till lag om obligatorisk tjurkontroll enligt grunder, som angivits i motionerna. Tjurkontrollen skulle enligt dessa grunder icke, såsom fallet

är ifråga om kontroll över hingstar och fargaltar, vara förbunden med obligatorisk besiktning utan i huvudsak bestå i härstammningskontroll. För att tjur skulle få upplåtas till användning för andra djur än tjurägarens egna skulle bland annat fordras, att han hämtats från en reaktionsfri besättning, som vore underkastad fullständig avkastningskontroll (A-kontroll), samt att tjurens fader och morfader vore stamboksförda och att dess moder, mormoder och farmoder lämnat en kontrollerad fettavkastning under i medeltal för tre år av minst samma mängd och med samma fetthalt, som svarade emot medeltalen för närmast liggande kontrollföreningar. Tjurkontrollen skulle emellertid vara fakultativ, det vill säga dess genomförande inom visst område skulle vara beroende av beslut av vederbörande hushållningssällskap och landsting.

Av de inkomna yttrandena över motionerna framgår, att avelsföreningen för svensk låglandsboskap ävensom förvaltningsutskotten hos Malmöhus, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Västerbottens läns hushållningssällskap ställa sig direkt avvisande mot en kontroll av föreslagen art. I övriga yttranden från förvaltningsutskotten tillstyrkes en utredning av frågan, varvid dock i vissa fall erinringar framställts mot de föreslagna villkoren för tjurs godkännande. I flera fall är tillstyrkandet av utredning i frågan förbundet med ett uttalande, att tjurkontroll av föreslagen art icke lämpligen kunde genomföras inom det egna området. Avelsföreningarna för svensk röd och vit boskap samt för röd kullig svensk lantras finna den av motionärerna föreslagna tjurkontrollen vara ett steg i rätt riktning samt erbjuda en framkomlig väg för en bättre ordnad tjurhållning. Avelsföreningen för fjällras ävensom Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslå, att i stället för den i motionerna föreslagna tjurkontrollen obligatorisk tjurbesiktning i enlighet med vad som föreslagits i proposition till 1930 års riksdag måtte genomföras.

Lantbrukstyrelsen erinrar till en början, att det för 1930 års riksdag framlagda förslaget icke var förbundet med preciserade krav i fråga om tjurs härstamning m. m. Fastmer överlämnades åt vederbörande besiktningsman eller besiktningsnämnd att avgöra, huruvida tjuren ifråga lämpligen borde godkännas för upplåtande eller icke. Härigenom åsyftades större frihet att anpassa kraven efter föreliggande förhållanden på tjurens tjänstgöringsort.

Vidare anför lantbrukstyrelsen.

»Det bärande i nu föreliggande förslag synes vara, att tjuren skall härstamma från reaktionsfri besättning, samt att hans föräldrar i tvenne led skola med gott resultat hava varit underkastade fullständig avkastningskontroll.

Att fordra att en avelstjur för att få tjänstgöra utanför tjurägarens egen besättning skall vara uppfödd inom reaktionsfri sådan, torde knappast annat än i undantagsfall vara försvarligt. Om det också är av den allra största betydelse, att tjur, som är uppställd inom en av tuberkulos icke infekterad ladugård eller eljest användes för betäckning av för tuberkulos reaktionsfria djur, själv är fri från tuberkulos och för säkerställande härav uppfödd inom reaktionsfri besättning, synes det vara ett onödigt krav att ställa samma fordran på tjur, som insättes i en besättning, där tuberkulos förekommer. Det

torde till och med icke vara uteslutet, att en sådan bestämmelse kan lända till direkt skada, då inom reaktionsfri besättning uppfödd tjur kan tänkas besitta mindre motståndskraft mot tuberkulos än tjur, som uppfötts inom eller härstammar från besättning, där sjukdomen förekommer.

Jämväl kravet på att godkänd avelstjurs anmödrar i viss utsträckning skola hava varit underkastade fullständig avkastningskontroll (A-kontroll) är av den art, att det icke utan mycket stora svårigheter kan genomföras annat än inom starkt begränsade områden. För hela norra Sverige bleve ett sådant villkor för närvarande helt omöjligt att uppfylla. I stora delar av södra och mellersta Sverige är A-kontroll likaledes införd i så ringa utsträckning, att ett genomförande av detta krav torde vara så gott som otänkbart. Det skulle nämligen förutsätta, att varje avelstjur anskaffades från annan ort.

Även om lantbruksstyrelsen finner det i motionerna framförda syftet gott, synes under sålunda rådande förhållanden en utredning av ifrågasatt art för närvarande knappast kunna tänkas leda till ett godtagbart förslag i ämnet.»

Liksom motionärerna finner utskottet det vara ett viktigt led i åtgärderna för främjande av nötboskapsaveln, att lämpliga tjurar komma till användning i största möjliga utsträckning. Emellertid är det för närvarande allenast en mindre del av landets tjurbestånd, som underkastas kontroll med avseende på lämpligheten såsom avelsdjur. Inom de av staten understödda tjuvföreningarnas områden utövas flerstädes genom mindervärdiga tjurar en hämmande konkurrens, som försvårar föreningarnas arbete och hindrar dem att få önskvärd utbredning. I viss mån torde detta förhållande sammanhänga med nuvarande knappa tillgång på stamboksförda tjurar. Den ändring i reglerna för stamboksföring, som åsyftas med Kungl. Maj:ts proposition nr 262 till årets riksdag angående anslag till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, torde emellertid komma att avsevärt öka antalet registrerade tjurar och underlätta möjligheterna att till billigare priser anskaffa goda tjurar. Innan ännu erfarenhet av denna reform vunnits, synes därför enligt utskottets mening böra tillsvidare anstå med övervägandet av särskilda åtgärder för att söka åstadkomma en reglerad tjuRHållning i den riktning, motionärerna och tidigare Kungl. Maj:t föreslagit. I likhet med lantbruksstyrelsen ifrågasätter dessutom utskottet, huruvida med nu förordade tjuRHållning kan vinnas en mera godtagbar lösning av frågan än genom det förslag om tjuRHållningstväng, som förelades 1930 års riksdag. De invändningar, som då gjordes i fråga om svårigheterna för djurägarna, framförallt småbrukarna, i avseende å efterlevnaden av dylika bestämmelser, torde alltjämt för tjäna beaktande. Föreliggande motioner torde följaktligen för närvarande icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

Utskottet.

Jordbruksutskottets utlåtande Nr 80.

att motionerna I: 129 samt II: 277 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 maj 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 81.
